

SANTXO PANTZA, AZNAR ETA GURE ONDARTZETAKO GALIPOTA

Ondarru'ko ondartzan ibiltzen naiz gora ta beera illabetez urtero. Ondarrean ibiltze ori, nere iztar traketsarentzat oso konbenigarri omen dalako.

Bada urtebete Galizi'ren sarkaldean arrolioz betetako "Prestige" izendun ontzi zaarra bere koipe ta guzti urpera joan zala.

(Orain, irakurle, sarkaldeari "mendebala" esan oi diote "elbata" zaleek. Erderakeri itxusiagorik! Tolosaldean baseritarrek "mendebala" sortaldetiko aizeari esaten diote. Baiña aizeari bakarrik. Ez sortalde berari. "Mendebala" gaztelerazko "vendaval" da. "Mendebal" = "vendaval". "Kastellano" utsa! Alare pozik artu dute elbatuzaleek erbestetiko itz ori, txit egoki datorkielako euskera "kastellinazatzen" jarraitzeko).

Gaur, ordea, ez nuan ortaz itzezin nai-ta, itzul nadin nenkarraren ildora.

Galipota, itxasoko uiñen indarra legun-legun ondarrean ezeztan dan tokian! Nik, berriz, an ibili bear! Ta, jakiña, beste ondartzazaleek bezala, gero, zaintze-etxean usai gozozko ur orlegi batez igurtziz oiñak garbitzen ibilli bear!

Urtebete igaro eta gero!

Lotsagarria!

Errua, norena?

- Lehendabizi kapitalistena. Ain arrisksua dan gauza bat itxasoz karriatzeko, zearo ondaturik dauden ontzi zar oietaz baliatzen diralako. Sortu dezaketan kalte ta eriotzengaitik axolik ez zaie! Norbaitek esana da kameluak errezago igaro daitezkeela jostorrazaren zulotxoazehar kapitalistak zeruko atetik barrura sartu baiña. Ai baiña...! Gaztelarrek "arco iris" estaen dioten eta euskaraz izen asko dituan ortzadarraren azpitik igaro aal izateko ere kamelu aundiegiak dira gure kapitalista auk.

Gero, munduko Jaurlaritzena, ontzi baldartu oien itxasoan ibiltzeko baimena ematen dietelako. Ez, noski arritzeko gauza. Jaurlaritza oietako jaurleri beraiek kapitalista oietakoak bait dira! Edo ...bai behintzat kapitalista oien adiskide kutunak.

Oietakoa da Aznar'en zuzendaritzapeko Jaurlaritza, guretzat munduko jaurlaritzen artean aluena ta kaltegarriena, Espaini'ko Jaurlaritza!, naitanaiez jasan bearrean aurkitzen gera Espaini'ko Jaurlaritza!

Esaidazu irakurle:

- Zer egin du Espaini'ko Jaurlaritzak galipotaren arazoa konpontzeko?

- Ezer ez! Bai al da ba zerbait zuzenki egiteko gauza?

- Galdera ederra, adiskide zure galde zorrotz ori. Egin duan pixka gaizki egiten bait du: gezurra esan ugari batere lotsarik gabe, eta ontzi zarpazu ori, zekarren guzia sabelean zuala, zegoen tokitik aterata itxasoaren barrura sartu.

Asturietakoko Jaurlaritza izan da orain, -eranegun ainzuzen, Iraillaren 11'ean- agerpen baten bidez, Aznar'en eta Fraga Iribarne'ren Jaurlaritzak egin duten guzia gaizki egiña izan dala oiukatu duana.

Ez zaio arrazoirik falta, milloika eurozko kalteak sortarazteaz gaiñera beren ezjakintasuna adierazi bai dute. Ainzuzen beren buruak jakintsu agertzearen asi zitzaizkigun "opilla nola egosi" erakusten. Eta, jakiña, irten dan bezalakoa irten zaigu opilla!!!

Zori makurreko "Prestige"ren arazoa, gure iru itxasgizonen eskuetan utzi baitute, berealaxe ta ederki konponduko zuten aukeraga. Erriko jende xea burutsuagoa bait da sarritan jende eskolatua baiña, nai aukerori ute ez.

Santxo Pantza da "kulturik gabeko" jende arruntaren eredu.

"Insula Barataria"ko jaurleri egin zutenean, iru epaiketara egin bear izan zituan. Ba...egokitasunez ezin obeak izan ziran eman zituan sententziak. Salomon Errege Jakintsuak berak ez zuan zuzenagorik eta ederragorik emango.

"Prestige"ren zoria ere iru Santxo Pantzen eskuetan utzi ba'lit, adibidez Bermeo'ko Patxikotripa, Motriko'ko Pontxobarrun ta Ondarru'ko Pelotxistorra'ren eskuetan utzi ba'lute... erri oietako ardangela batean alkartuko ziran irurak eta amaiketako eder bat egin ondorean auxe izango zan aien lan-egiteko era:

- Mutillak: "Prestige" izeneko ontzi zar orrekin zer egin asmatzeko ekarri gaituzte onera, - esango zien Pantxobabarrun'ek bere bi lagunei, ardo-trago bat egin eta, ezpañak eskumuturraz igurtziz.

Ukabillak mai gaiñean, burua eskuetan, begien aurrean zeuzkaten otzitxoetako ardoari begira gelditu ziran irurak une batez, erantzuna ardo artatik itxaron ba'lute bezala.

- Izugarria dek gure eskuetan utzi diguten arazoa. Ontzi madarikatu orren sabeleko arrolioa kanpora irtengo ba'lit ikaragarriak izango bait lirake egingo lituzken kalteak. Guk ordea...bai al dakigu arazoa au nola konpondu? Nik ez behintzat, -aitortu zuan apalki Pelotxistorrak.

- Ezta nik ere, - Pontxobabarrun'ek.

- Nik ere ez, - Patxikotripa'k.

Ixilik gelditu ziran irurak osterari berrirori ontzitxoetako ardoari begira, erantzun baten zai. Baiñan ontzitxo aietatik erantzunik ez zetorkiela-ta, Pelotxistorra izan zan aurrena itzezin zuana:

- Zerbait asmatu bearke joguk ba, mutillak. Bestela iñoiz gertatu ez diran bezalakoak izango dozak etorriko zaizkigun gaitzak.

- Bai baiña...alare...guk zer egin ez dakigun ezkeroko pentsa dezagun ea irurako batek istillu auetan zer egin dakianik ezagutzen dugun, - Pelotxistorra'k.

Egon ziran unetxo batez pentsaketan, eta Patxikotripa izan zan zerbait esan ez baiña oiukatu zuana:

- Bai, mutillak, bai! Nola ez ote zait lenago gogora etorri? Ni legatzaren atzetik iparreko itxasoetan ibilia naiz ta entzunik nago noruegatarrak arazo auen konponketan yayoak dirala.

- Bai, jauna, bai. Baita olandesak ere, -Pantxobabarrun'ek.

- Jakiña ba! Ez al ziran ba jende-klase oietakoak, irureun metroz itxas-azpian zegoan Errusi'ko submarino ura argira atera zutenak?, - Pelotxistorrak.

Ixilik gelditu ziran irurak.

Oraingoan ordea ez zuten aurreko ontzitzoko ardoari begiratu bearrik izan. Bularra lasai arnasaz bete, alkarri eskuak eman, eta ezpañetan irriño alai bat zutela, batean egin zuten oi:

- Bapo, mutillak! Asmatu diagu zer egin! Deitu eiegun Olanda'ko ta Noruega'ko jende yayo oiei. Beraiek konponduko digute errez, ederki ta azkar gaiñera. Prestige nazkagarri orren arazoa!!!

- Kobratuko dute, jakiña. Baiñan ontzako urre gorritz bern pixua eskatzen ba' dute ere, ongi merezia izango dute eskatzen duten gutzia, eragoziko duten gaitzaren aldean oso merkea izango bait da eskatzen duten gutzia, – erabaki zuan Pantxobabarrun'ek.

- Bai orixe! – “errematau” zuten beste biek.

Ta, ontzitzoetan gelditzen zan ardo-ondarra zintzurra-beera bidali, ta, beste botilla bat eskatu zuten, Patxikotripa

izan zala uste dut goxoki oi u egin egin zuana:

“Maixuk! Ekarri eigin, nexka politt orrek, gure Errioxa'ko onenekotik beste botilla bat ardo.”

Aznar, ordea, eta bere Jaurlaritzako ministroak ez ziran Santxo Pantza'z oroitu.

Izan ere”De omni re scibili”, ots, “jakingarri dan orotik” jakin daitekean gutzia badakiten Jaun oiek, nola jende arlote ezjakiña-ren iritzia eskatu?

Gaiñera, gaiñera, gaiñera, nola atzeritarren aurrean España “una, grande, libre”k burua makurtu. Ez al zan ba Aznar bera, bere Jaurlaritzarekin, arazo gutziak konpontzeko naikoa?

Latiegi'tar Bixente (945.22.00.50)

GURARIZKO ALKARTEA (Ibarretxe)

(Euskalerrria ta España)

Erriak edestian sortzen joan dira eta ez dira egun batetik bestera lur-gaiñean agertu, gizaldien joanean baiño.

Lenengo agertu zana sendia izan zan, bere etxe bakarrean bizi izaten eta senideak batera zirala.

Artu-emonak naikoa ugaritu ziranean, gure artean bostgarren gizaldi-inguruan, auzoak sortu ziran eta geienetan euren eleizea egiten eben eta santu baten babespean jarri. Oneik ziran kofradiak, erakunde xumea eta sendoa, gizaldietan iraun ebana.

Baiña auzoak be ez ziran naikoa euren arteko bear-izana irerantzuteko eta auzorik aundiarena aurrean dabela, erria sortu eben, eleiza aundiago bat gutzien artean eginda. Ori jazo zan XII gizaldi-inguruan

Or inguruan jaun agintariak uriak sortu ebezan, ormaz inguratuta erriarrak obeto zaintzeko, baiña geiago lege bereziak ezarri eta euren agintaritza ziurrago ezarteko.

Baiña erri oneik be erakunde aundiago bat bear eben, arazoak batera bideratzeko, eta orretarako erabagia artzeko bizi-erara osoaren alkar-jokabidea artu eben kontuan eta or sortu zan aberria edo olako zerbaite.

Gure kasuan, Bizkaia'n, olako lau errialde agertu ziran: Lur laua edo ogi-lurra eritxona (tierra de pan sembrar), Enkartaidea Abellaneda'ko batzarretan eta Durango-aldea Geredia-ga'koetan. Eta gero iru errialde oneik batu egin ziran gaurko Bizkaia sortzeko. Beste bide bateri jarraitu eutson Orozko-aldeak.

Or daukagu ba gure Bizkaia aberri leze erata, baiña beste errialdeak? Gipuzkoa, Araba, Nafarroa, Laburdi eta Zuberoa?

Errialde orreitan be antzeko bidea izan zan, baiña Euskalerrri osoa agintaritza bakar baten ardurapean eukitiko ez da iñoz izan guraririk. Gure Bixente Latiegi'k aspaldion asko aitatzen dauan “anfiktionia” ziran: Erri bat, baiña agintaritza bakar bat bagerik.

Adibide batzuk ikusteko, antzeko bidea jarraitu dabe beste erri aundi batzuk be: Juda'tarrak Dabid erregearen aurretik, leiñuetan bizi ziran, arabiarrek Maoma'ren itzaldiak entzun-arte, leiñuetan bizi ziran eta alkartu ziranean erri aundi bat sortu eben, eta ba-dakigu gaur España dan lekuan iberoak, zeltak, arebakoak, karpetanoak, lusoak, tudertanoak, eta abar bizi zirala eta orrekaz batera iparraldean euskaldunak.

Erri gutzi orreik batu egin ziran, agintariak Errege Katolikuak zirala, baiña euren eskubideak zaintzen ebezala, ez ziran alkarte orretara sartu lusoak eta euskaldunak. Dana dala, lenengo alkartasuna lortuta be, burujabetza zaindu eben. Ori geroago, borboiak etorri ziranean, galdu eben, borboiak ardatz-zaleak edo zentralistak ziralako.

Euskalerrria ez zan alkarte orretara sartu eta bere batzarrak egiten jarraitu eban, bizkaitarrak Gernika'n eta beste errialdean bakoitxak bere lekuan.

VIII gizaldian bizkaitarrok labankada larri bat izan gendun: Gudarako bear zala-ta jaun bat aukeratu gendun. Orren ezaugarri leze artu daigun Arrigorriaga'ko Jaun Zuria eta ondoren etorri ziran jaun gutziak.

Bizkai'ko jaun oneik etoi edo traidore biurtu jakuzan: Jaun aundiak ziran, España'ko erregearen lagun egin ziran eta azkenean eurretari bat ezkontzaz alkartu zan eta orduan Bizkai'ko jauna eta España'ko errega notin bat bera ziran.

Labankada orren ondorenak orain be geure gaiñera datoz.

Zelan geratu zan gauzea? Ba, gure Jauna zana geuk auke-ratzen gendun, geienetan erregea, eta kendu eta beste bat artzeko eskubidea geunkan, gaiñera bere aginduak balioko izateko Larrabetzu'ra, Aretxabalagana'ra, Gernika'ra ta Bermeo'ra etorri eta lege zarra zin egin bear eban, eta bere aginduak foru-baimena edo “pase foral” ez ba'euken ez eben balio, baiña, or egoan gaiñean España'ko erregea gure jauna.

Zelan egoan, orduan, Euskalerrria España'gaz alkartuta?

Gurarizko alkarte baten bidez. Alkartuta baiña geuk gura dogun artean. Gauzak ondo ba'doaz jarraitzeko eta txarto ba'doaz beste jaun bat artzeko eskubideagaz.

Orrean ulertzen dot nik Ibarretxe'k eskintzen dauan gurarizko alkarte.

Benetako demokraziaren oiñarria dauka, gure edestiagaz oso ondo alkartzen da eta gure eskubideak zaintzeko bidea da.

Gaiñera, Euskalerrria diran beste errialdeak era orretara sartu nai ba'dabe, iñor bear tu bagerik, etorri daitezela.

Urtenbide egokia ta zoragarria da au, arazo gutziak bideratzeko aukerea! Onartuko ete dabe españatarrak? Ez gogoz, bear ba'da beste urtenbiderik ez daukelako.

Olazar'tar Martin'ek.